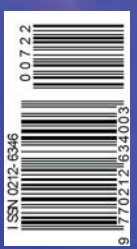

SERRA D'OR

EL VIATGE MUSICAL DE LLUÍS LLACH
Montse Gispert-Sauch Viader
Entrevista a Sergi Pàmies
Marta Nadal
Un adeu a Isabel-Clara Simó
Vicent Partal

El resultat ets tu
Montse Barderi
Pobres i catalanistes
Francesc-Marc Álvaro
Entrevista a Rosa Fabregat
Miquel-Lluís Muntané

Denise Duncan a la Sala Beckett
Lídia Coll
«Constel·lació Comelade»
Gabi Stanislavsky
Llibres per a infants i adolescents
Teresa Mañà

ALÉ
Les cançons
una part de
personal
En el far que
l'Alé entron
l'aspecte de
mostra per
de vida, de
recorde, d'esper
que no p
descobrir en
intergran
per Lluís

Perplexitats eclesiàstiques durant la Guerra Civil

Arxiu de l'Església catalana durant la Guerra Civil, III/2

Ed. a cura d'Hilari Raguer i Suñer
Publicacions de l'Abadia de Montserrat, Barcelona, 2019.

Ens trobem davant del cinquè i últim dels volums que el pare Raguer ha confegit a partir d'anar recollint documentació, la majoria inèdita o gairebé, de diferents arxius esparsos i que configuren —tots cinc volums— una panoràmica profunda de les actuacions, les pressions i les persecucions de l'Església catalana durant la Guerra Civil espanyola. Aquesta panoràmica defuig els tòpics que sempre han amenaçat l'Església i va a l'arrel de les situacions amb l'aportació de moltíssims documents que miren de clarificar els diferents moments i les distintes reaccions. Amb aquest cinquè volum, Hilari Raguer arriba al final de la guerra, tot especificant que, a Catalunya, va acabar abans que a Espanya i les conseqüències que es derivaren d'aquest fet.

El lector pot arribar a les seves pròpies conclusions, al marge de les que n'extreu el curador, ja que, com a bon historiador, ofereix d'una manera separada les seves explicacions i la documentació, àmpliament farcida de notes a peu de plana. El lector constata el difícil paper que va tocar viure als eclesiàstics, tant si eren de l'alta jerarquia com si no. Destaca el cardenal Vidal i Barraquer i la difícil relació de tots ells amb el règim que s'acabà imposant. També diferencia les peculiaritats de l'Església catalana en relació amb les de la resta de la Península. Aquí hi va haver una singularitat excepcional per les relacions amb el Vaticà, que, d'altra banda, eren dubtoses, en el sentit que a ulls de tots no sabien com actuar amb el que seria el nou règim, que allargava la guerra innecessàriament. El veto de Franco a alguns eclesiàstics i, en general, a l'ús del català en la litúrgia es feia especialment dolorós. Raguer ha inspeccionat molts arxius. Potser és el valor més meritori d'aquesta col·lecció. A l'epíleg d'aquest cinquè volum, tancant ja l'edició, fa una afirmació especialment valuosa: el conjunt és un arxiu d'arxius, ja que recull tanta documentació que construeix un arxiu, ara sí, definitiu.— G.O. de L.B.